

ig) túlnó a regényen, s már nemcsak gazdagítja ezt a birodalmat (valami titkos egyetemességet sugallva a görög antikvitástól a 19. és 20. századi magyar és világirodalmig), hanem helyenként éppen szegényebbé teszi. Úgy tűnik, a történet nem több, mint eszköz, tér egy egészen más fajta – manapság kedvelt – intellektuális játékhoz.

Aki szereti az ilyesmit, igazi csemegére akadhat, akinek ellenben fontos, hogy egy regényben a történet, a jellemrajzok, az impressziók kapják a nagyobb hangsúlyt, annak nem biztos, hogy minden vágya teljesül. Talán jobb lett volna ez utóbbiakra is nagyobb figyelmet fordítani.

CSEPREGI JÁNOS

(Ráció Kiadó, Budapest, 2006,
254 oldal, 2200 Ft)

SZŐCS ATTILA:

Verebek tisztása

Szőcs Attila elbeszéléseinek hangulata olyan, mint egy novemberi borús napé, amikor ólomszínű az ég, hideg szél kavarja a kihalt utcán a sárga faleveleket, s az égen hangos kározással fekete madarak raja köröz. Nyomasztó novellisztika ez.

A karcsú kötet kilenc novellát tartalmaz, s a hetvenhat oldalon mindössze egyetlenegyszer bukkan

fel egy hatsoros párbeszéd, bár – szerény megítélésem szerint – ez is csak a véletlen műve, hiszen semmilyen többletet nem hordoz, nyugodtan „átkonvertálható” a narrátor szövegévé. Szőcs Attila tehát dialógus nélküli novellákat ír, így a szövegek tökesűlya a cselekmény, illetve a történet, s ez utóbbi az, ami nehéz dilemma elé állítja az olvasót. A kilencből három novella (*A harmadik látor; Jesu gyerekkora, A barát*) mintha valami kereszténység előtti mítosz töredéke lenne, abból az időből, amikor az istenek még állatokká változhattak, varázsoltak, óriásokkal járták a földet, s egyszerre voltak jók és gonoszak. A zavaró csak az, hogy ezek az „istenek” mégiscsak a kereszténység Istenével tartanak rokonságot. Vegyük például Jesut, a gyermekistent, aki nem pusztán a „névrokonság” és csodatévő képességei miatt emlékeztet Jézusra, de származása miatt is, hiszen ő is József fia, akárcsak a megfeszített – csak hogy egyáltalán nem úgy „viselkedik”, mint az evangéliumi gyermek Jézus, akiről melleleg valóban keveset tudunk a Biblia alapján.

Két olvasói alapállás létezhet e novellákkal kapcsolatosan. Az egyik, hogy az olvasó nem veszi őket komolyan, mondván, nem többek afféle képzelgésnél, a megáradt írói fantázia hordalékainál. A másik a mindenáron való megérteni akarásé. Valami nagy, borzalmas titok párja leng a szövegek felett: a felvonulta-

tott szimbolikus szereplők arzenálja, a bolond, az ördög, maga Lucifer, az óriás, a koldus, a remete, baljóslatú, sápadt istenek, egy csodatévő gyermek, a közlő, félelmetes ellenség, no meg annak a ténye, hogy az „apokrif” gyermekisten történetben nem a mi Istenünk jelenik meg, azt sejteti, azt festi fel az olvasói értelmezés horizontjára, hogy ijesztő misztériumok játszódtak le valamikor az idő méhében, és semmi sincs úgy, ahogyan tudni véljük.

A borzalom ősröbbanása gonoszágként van jelen az emberi világban, és Szőcs Attilát valahogy ez foglalkoztatja igazán: a bűn, az átváltozás, a rossz jóssággá való desztillálása. Prózája mintha azt sugallná, hogy kezdetben a sötétség vala, s ebből csapódott ki a fény.

Mindez annyira nehéz téma, hogy nem csoda, ha beletörök az író pennája. Mert hogyan is lehetne lekottázni ezeket a súlyos, vélt titkokat. Szőcs Attila úgy jár el, hogy egymásra halmozza a történeteket; egymást követik a röviden leírt, meghökkentő események, ami időnként összezsúfolt, nehezen követhető történeteket és mondatokat eredményez, tartósan pedig azt, hogy az olvasó valahogy teljesen kívül reked a szövegen. Olyan érzése

támad, mintha mozi helyett diafilmet látna, néma szereplőkkel, egymást követő állóképekkel. Mintha az író nem megteremtene alakjait, hanem jelentést írna róluk, szárazon közölve, hogy mit tettek hajnali öt és hat között. Nincs mivel azonosulnia az olvasónak; nemcsak azért, mert az emberi érzésektől és tapasztalatoktól idegen világ jelenik meg, hanem mert a dialógus teljes hiánya is fokozza empátiára való képtelenségét.

Ezt a különös, furcsa, semmihez sem hasonlítható novellisztikát csak önmagához lehet mérni, az ön-

magában megugrott fokozatokhoz. Mert itt van a címadó novella, a *Verebek tisztása*, amely igazi remeklés, amelynek minden mondata a helyén van, holtan ebben sincs párbeszéd, de ezt az egyes szám első személyű mesélés bizalmassága melegíti. És

nem éveket ölel fel a történet, csak néhány napot. Emberi léptékű világot jelenít meg, benne szerelemmel, barátsággal, s a legjobb novellákéhoz hasonló „építőanyagból” készült: egymásra tükröződő szövegekből, nem lineáris történetekből.

ORBÁN KINGA

(FISZ, Budapest, 2005,
80 oldal, 1500 Ft)